

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 czerwca 2020 r.

Pozycja 171

POSTANOWIENIE z dnia 16 stycznia 2020 r. Sygn. akt Ts 46/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.J. w sprawie zgodności:

- 1) art. 399 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie zwrotu „na podstawie określonej w art. 401¹” z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 399 § 1 ustawy przywołanej w punkcie 1, w zakresie, w jakim nie przewiduje on zastosowania do postępowań zakończonych postanowieniem z art. 32 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3, art. 64 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 marca 2018 r. (data nadania) M. J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez radcę prawnego z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Wyrokiem z 2 lutego 2012 r. (sygn. akt [...]), wydanym w sprawie z powództwa skarżącego przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Rejonowego w O., Skarbowi Państwa – Ministrowi Sprawiedliwości i Skarbowi Państwa – Kancelarii Sejmu o zapłatę, Sąd Rejonowy w O. (dalej: Sąd Rejonowy) umorzył postępowanie co do kwoty 44,02 zł i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Następnie wyrokiem z 28 września 2012 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w O. oddalił apelację skarżącego od orzeczenia Sądu Rejonowego, a postanowieniem z 14 maja 2014 r. (sygn. akt [...]) odrzucił złożoną przez skarżącego skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wydaniem wyroku.

Postanowieniem z 23 marca 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w O. odrzucił skargę skarżącego o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wydaniem wymienionego postanowienia. Sąd wyjaśnił, że skarga dotyczyła postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem o charakterze niemerytorycznym i – jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia – została uznana za niedopuszczalną.

Skarżący podniósł, że zakwestionowane przepisy są niezgodne z Konstytucją, ponieważ do skorzystania z mechanizmu wznowienia postępowania uprawnione są wyłącznie podmioty, w sprawie których postępowanie zakończyło się wyrokiem, podczas gdy przepisy prawa procesowego przewidują możliwość zakończenia postępowania w sposób merytoryczny zarówno wyrokiem, jak i postanowieniem. W ocenie skarżącego takie zróżnicowanie możliwości procesowej wznowienia postępowania jest naruszeniem istoty równego traktowania stron w identycznej sytuacji procesowej (art. 32 ust. 1 Konstytucji). Jak podkreślił, „z normy art. 190 ust. 4 Konstytucji wynika nie tylko obowiązek ustawowego uregulowania podstaw do sanacji (zmiany lub uchylenia) orzeczeń w uzasadnionych konstytucyjnie przypadkach, ale także ukształtowanie ustawowych podstaw takiego wznowienia rozumianego jako prawo do rzetelnej procedury sądowej i prawo do dostępu do instytucji sądu jako takiego”. Zdaniem skarżącego procedura wznowienia postępowania jest formą kontynuacji prawa do sądu, określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarga konstytucyjna musi spełniać przesłanki, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Po pierwsze, zaskarżony w niej przepis powinien być podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący musi uprawdopodobnić naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze. Po trzecie, źródłem ich naruszenia powinna być normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia musi zostać określony przez skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi.

3. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego rozpatrywana skarga konstytucyjna nie spełnia powyższych wymagań.

Zgodnie z zakwestionowanym art. 399 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; dalej: k.p.c.), w wypadkach przewidzianych w dziale VI tytułu VI księgi pierwszej części pierwszej k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Oznacza to, że skarga o wznowienie przysługuje tylko od prawomocnego rozstrzygnięcia merytorycznego. Wyjątek od tej zasady przewiduje drugi z zaskarżonych przepisów, tj. art. 399 § 2 k.p.c., który dopuszcza wznowienie postępowania – na podstawie art. 401¹ k.p.c. (sytuacja, w której Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie) – w razie, gdy postępowanie zostało zakończone prawomocnym postanowieniem. W orzecznictwie podkreśla się, że art. 399 § 2 k.p.c. należy odczytywać łącznie z § 1 tego przepisu, a więc skarga o wznowienie dotyczy jedynie postanowienia, które jako orzeczenie niemerytoryczne kończy postępowanie w sprawie. Skarga o wznowienie nie może być więc wniesiona od prawomocnych postanowień kończących postępowanie

pomocnicze czy wypadkowe (zob. uchwała SN z 4 sierpnia 2006 r., sygn. akt III CZP 51/06, OSNC z 2007 r., nr 5, poz. 71).

Postanowieniem z 23 lutego 2018 r. (sygn. akt [...]), wskazanym przez skarżącego jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, Sąd Okręgowy w O. odrzucił jako niedopuszczalną skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem tego sądu z 14 maja 2014 r. (sygn. akt [...]). Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania nastąpiło z powodu jej niedopuszczalności ze względu na rodzaj orzeczenia, od którego została ona wniesiona.

W pierwszej kolejności Trybunał wskazuje, że złożona przez skarżącego skarga o wznowienie postępowania nie dotyczyła postępowania zakończonego wyrokiem. Nie została więc oparta na podstawie wznowienia, o której mowa w art. 399 § 1 k.p.c. i przepis ten nie miał zastosowania w toku wydawania ostatecznego orzeczenia o jego prawach i obowiązkach.

W odniesieniu do zarzutu niekonstytucyjności art. 399 § 1 k.p.c. skarga nie spełnia więc warunku wskazanego w art. 79 ust. 1 Konstytucji, doprecyzowanego w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK.

W rozpatrywanej sprawie skarżący zmierza w istocie do zakwestionowania charakteru skargi o wznowienie w postępowaniu cywilnym jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia i jego zmiany (przez rozszerzenie instytucji wznowienia postępowania na postanowienia niedotyczące istoty sprawy, inne niż powołane w art. 401¹ k.p.c.) na środek o charakterze zbliżonym do zwykłego środka zaskarżenia. Z tego względu sformułowany w skardze konstytucyjnej zarzut niekonstytucyjności kwestionowanego art. 399 § 1 i 2 k.p.c. trzeba uznać za postulat legislacyjny, którego rozpoznanie nie mieści się w zakresie kognicji Trybunału Konstytucyjnego.

Z przedstawionej w skardze argumentacji wynika ponadto, że skarżący utożsamia prawo do sądu z prawem do wznowienia postępowania w sprawie. Jednakże w treści – wskazanego jako wzorzec – prawa do sądu nie mieści się żądanie wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu. Sama zaś niemożność wznowienia postępowania nie przesądza jeszcze o tym, że doszło do naruszenia prawa do sądu.

Sprawa skarżącego została rozpoznana przez niezawisły sąd i brak jest podstaw do przyjęcia, że został w tym wypadku złamany zakaz zamykania drogi sądowej. Skarżący nie dostarczył też argumentów na poparcie tej tezy.

Mając to na uwadze, Trybunał stwierdza, że skarżący nie uprawdopodobnił naruszenia swoich konstytucyjnych praw wskazanych w skardze.

W tym stanie rzeczy, należało – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.